El fet comarcal

no és únicament el resultat de factors geogràfics o de mercat, sinó també de voluntat activa de persones que comparteixen projectes i angúnies.

Ignasi Riera

3 La lluita per la democràcia

LOTHOM AL CARRER /

La instauració del règim franquista va suposar la desfeta de les centrals sindicals històriques, la UGT i la CNT. La persecució i la repressió de les forces obreres no va impedir que hi hagués esclats de protesta i revindicació de mollores puntuals, però no serà fins a la dècada dels seixanta que comença a articular-se un nou moviment obrer amb el nom genèric de Comissions Obreres. Treballadors de diferents tendències, socialistes, comunistes, d'adscripció cristiana i independents, van aplegar-se per a la reivindicació de millores laborals i per aconseguir drets sindicals. La fàbrica Montesa d'Esplugues de Llobregat i la parròquia de Sant Miquel de Cornellà van ser els nuclis embrionaris d'aquest moviment.

3.1 Els inicis del nou moviment obrer

La comarca del Baix Llobregat ha estat sempre un exponent del moviment obrer. El 1962, la vaga de la Siemens va causar un impacte que la convertí en una referència ineludible per a les reivindicacions obreres, generant una dinàmica que culminà en la formació de la coordinadora de les Comissions Obreres del Baix Llobregat a la parròquia d'Almeda de Cornellà el 1966

Parròquia de Sant Miquel de Cornellà, on durant tres dia van celebrar les reunions preparatòries de la delegació funcional de Comissions Obreres el 1966. Font: ARCEL.

La vaga de la Siemens de 1962 es va convertir en una referència mítica de la lluita obrera de la comarca. Font: ARCEL.

Parròquia d'Almeda de Cornellà de Llobregat on es van fundar les Comissions Obreres de la comarca. La creació de lluita embrionària va ser fonamental per al desenvolupament del moviment obrer. Font: ARCEL.

Les eleccions sindicals de 1966 van suposar l'entrada massiva a la CNS d'activistes sindicals carlistes al règim, de l'exministre Girón i d'altres. Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

Celebrant 17 de maig de 1967 a la Fontsanta de Cornellà. Font: ARCEL.

La pentitecció del diari de mantenedors fins que el 11 de maig s'ha quan de celebrar el camp. Fontsanta, 1 de maig 1967. Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

Assemblea de Rockwell Cerdanyola que es celebra a Santa Fe del Montseny, el 1 de maig de 1966, encara d'una llista sanyancistes per l'ocupació de cinc fàbrics amb vida. Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

Cassia M. Juan, Abel de Montserrat, dins sugen a la fàbrica dels treballadors de Rockwell Cerdanyola. Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

Treballadors de Rockwell Cerdanyola fent classe durant l'ocupació de la fàbrica. 1966. Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

La lluita obrera

3.2 La consolidació del nou moviment obrer

Al començament de la dècada dels anys setanta, el moviment obrer ja ha acumulat una experiència que porta a una progressiva consolidació organitzativa. D'altra banda, la xarxa de relació i solidaritat que es va teixint a través de les Comissions Obreres i la seva tasca dins del Sindicat Vertical permet que el moviment obrer s'amplii i s'enfortoixi. Les vagues generals de l'estiu i el desembre de 1974 són l'expressió de la capacitat de lluita que el moviment obrer ha assolit a la comarca.

Els conflictes d'Elsa de Cornellà de Llobregat i de la Solvay de Martorell van ser el precedent de la vaga general de juliol de 1974. Font: ARCEL.

Assemblea de treballadors de la Pirelli de Cornellà. Font: ARCEL.

Els accidents de la vaga d'Elsa de 1974. Carlos Tenorio i Juan Martínez, delegats i tècnics laboral. Font: ARCEL.

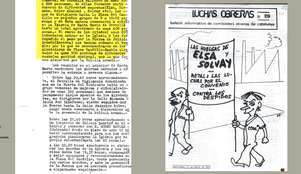

Font: ARCEL.

A la vaga general de l'estiu de 1974 van confluir els conflictes d'Elsa, Solvay i al conflicte del metall. En aquest contract, el convenis comarcal del sector del metall d'aquell any va millorar notablement les condicions laborals.

DADES COMPARATIVES DELS CONVENIS COMARCALS I PROVINCIALS DEL SECTOR DEL METALL 1971-1974

ANYS	TIPUS DE CONVENI	SALARI DIARI PEO.	PAGA D'ESTIU	PAGA DE NADAL	VACANCES	JORNADA LABORAL SETMANAL
1971	Comarcal	136 ptes.	15 dies	30 dies	21 dies	48 h.
1972	Provincial	150 ptes.	15 dies	25 dies	21 dies	44 h.
1974	Provincial	228 ptes.	15 dies	25 dies	24 dies	44 h.
1974	Comarcal	260 ptes.	30 dies	30 dies	26 dies	42 h.

Font: Rasabosch a partir de: Ruiz Acevedo, Francisco i altres (2002). El sistè sindical del Baix Llobregat. El sindicalisme règ la dictadura franquista 1960-1976 pàg. 207

La segona vaga general de 1974 va començar contra la carestia de vida. Font: ARCEL.

Font: Fundació Espriu.

3.3 El lideratge del moviment obrer

Els últims anys del franquisme, el moviment obrer lidera la lluita contra el règim. A les eleccions al Sindicat Vertical de 1975 es van presentar les Candidatures Unitàries i Democràtiques, amb militants de Comissions Obreres, USO, UGT, independents i d'altres sectors. A partir de llavors, la mobilització obrera a la comarca va ser representada per la Intersindical, on s'agrupaven els diferents rams de producció. Aquesta instància desborda les autoritats, aconseguein la pràctica ocupació del Sindicat Vertical i es converteix en interlocutora directa amb el poder franquista declinant.

Font: ARCEL.

Font: ARCEL.

Assemblea de les eleccions sindicals de 1975 que suposar la pràctica ocupació del Sindical Vertical del Baix Llobregat. Font: ARCEL.

Font: ARCEL.

La vaga de Laforsa de Cornellà de Llobregat (novembre 1975- febrer1976) va tenir una amplissima repercussió a la comarca. La vaga general en solidaritat amb el conflicte de febrer i la marxa al Govern Civil de Barcelona del 22 de gener van assolir grans quotes de participació ciutadana. El context polític en què es va produir aquesta mobilització va fer que tingués una gran transcendència i significat polític.

Els conflictes se succeeixen i aporten els locals parroquials als seus participants. Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

Font: Sindicat Unitari Forners.

Al igual que en otras poblaciones de la comarca, el día 19 llega a Molins de Rei una huelga laboral ilegal pero que lleva a la paralización de la industria, con la concentración de productores foráneos y locales, en la sede sindical, integrado inicialmente por los ramos del metal, químico y textil. El día siguiente aumentan sus efectos con manifestaciones públicas y cierre temporal de todas las industrias, normalizándose luego con la reanudación del trabajo tras varios días de paro. Llibre de cròniques de Molins de Rei. vol VII 1972-1976. pàg. 191. Font: ARCEL.

Font: Arxiu Esteban Cortés.

Font: ARCEL.

1960 1979
La lluita antifranquista al Baix Llobregat

Font: Fundació Espriu.

La vaga de la Roca de Gavà (novembre 1976-febrer 1977) va ser una gran mobilització de llarga durada fortament reprimida. Aquesta vaga es va caracteritzar per una direcció de caràcter assembleari i de participació ciutadana.

Fotografia Raul Arranger. Font: Centre d'Estudis de Gavà.

Font: ARCEL.

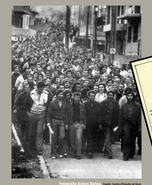

Fotografia Antoni Batlle. Font: Centre d'Estudis de Gavà.

Font: ARCEL.

Els advocats del Col·legi Rondó van tenir un paper important en la defensa dels treballadors de la Roca. Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

Font: Arxiu Josep Sauri Sauri.

La lluita obrera continua centrant-se en dos temes principals, l'amnistia laboral i la lluita contra l'atur que va generar la crisi econòmica. Font: ARCEL.

Font: ARCEL.

Producció: Ajuntament de Cornellà
Amb el suport de: Diputació de Barcelona · Generalitat de Catalunya · Ajuntament del Baix Llobregat

3 La lluita per la democràcia

-OTHOM

/ AL CARRER /

Als anys setanta va fer eclosió una gran quantitat de moviments ciutadans amb reivindicacions específiques, associacions de veïns, de joves, de dones, amb caràcter cultural i d'altres. El règim franquista feia que qualsevol reivindicació prengués un caràcter polític que era assumit de manera natural per aquests moviments.

La lluita pel riu

La desidia de les autoritats per tenir cura del riu o l'avidesa per promoure un desenvolupament sense límit van generar grans mobilitzacions que, al seu torn, van enfortir la protesta contra el règim.

Font: AHCL

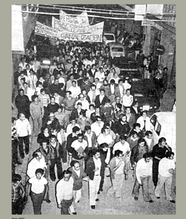
Font: AHCL

Font: Barcelona Vella

Font: AHCL

Font: Fundació Vilapuig

Font: Diari de Barcelona

La defensa dels usos i l'aprofitament del riu van posar darrera la pràctica al Prat de Llobregat un vers modificat autèntic amb pressència

Font: Diari Avui

Font: Diari Avui Quart 1975

Moviments associatius

Reivindicacions veinals

Les greus deficiències urbanístiques i de serveis van provocar la creació d'associacions de veïns que van obrir el seu camp d'acció a una gran varietat d'aspectes socials, culturals i polítics.

Font: AHCL

Font: Fundació Vilapuig

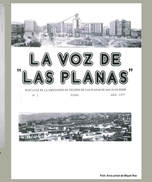

Font: Arxiu privat de Miquel Pina

Membres de l'Associació de Veïns de Sant Ildefons presenten a ciutadans de Cornellà una exposició sobre problemes urbanístics a la ciutat. Cornellà, 1976.
Font: AHCL

Font: Fundació Vilapuig

Pisa a nivell al barri de la Riera de Cornellà. Font: AHCL

Font: Cornellà, 1975. AHCL

Font: AHBBe

Comissió Intermunicipal d'Urbanisme

Entre 1976 i 1977 va néixer la Comissió Intermunicipal d'Urbanisme –CIU- formada per Sant Just Desvern, Sant Joan Despí, Sant Feliu de Llobregat, Esplugues de Llobregat i Cornellà de Llobregat. La Comissió neix com a resposta dels diferents plans parcials que afectaven aquests municipis i que hipotecaven el futur urbanístic d'aquesta zona, alhora que pretenien convertir-la en un suburbi de la ciutat de Barcelona. L'activitat d'aquesta comissió va ser capaç de mobilitzar la ciutadania i aconseguir frenar els plans parcials, elaborar alternatives i negociar directament amb les autoritats franquistes, primer, i després amb el govern de la Generalitat provisional.

Manifestació popular contrària als plans urbanístics. Maig de 1977. Font: Arxiu privat Pilar Bacat

Font: AHL

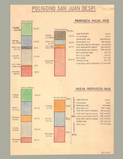

La proposta de la Comissió Intermunicipal d'Urbanisme aconseguia un canvi substancial en el pla del polígon de Sant Joan Despí. Font: Arxiu privat Ramon Ruiz

Font: AHBBe

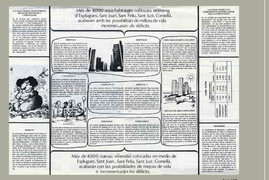

Font: ACDL

Reivindicar l'educació

El menysteniment del règim per l'educació es traduïa en una falta crònica de places escolars amb milers de criatures sense escolaritzar o amb escoles amb greus deficiències. El moviment ciutadà reivindicà les escoles com un dret ineludible. Mestres, pares, mares i alumnes es van organitzar per suplir aquestes deficiències posant dempeus escoles de qualitat amb nous criteris de renovació pedagògica.

Font: AHBBe

A Sant Joan Despí, el 1977, es va habilitar una nissaga per utilitzar els estudis de Formació Professional.
Font: Institut Pau Casals de Sant Joan Despí

Font: AHBBe

Moviment cultural

Les activitats culturals sorgien arreu fruit de la iniciativa de multitud de grups i associacions de caràcter diferent. Conferències, concerts, xerrades, col·loquis, taules rodones, cinefòrum, debats, tot un allau d'activitats culturals que cerquen ampliar els estrets límits que la cultura oficial ofereix. La reivindicació de la llengua i la cultura catalanes van tenir un protagonisme important, amant més enllà del aspectes folklòrics que el règim permetia.

Font: Arxiu privat Gaspar Grives

Grup Bandar a Cornellà

La primera Setmana de la Joventut de Cornellà de 1968 projectà un setrat sociològic que suscità un apassat publicació.

Font: AHBBe

Font: AHBBe

Font: AHBBe

Font: AHBBe

Font: AHCL

En defensa de la llengua catalana

Font: AHBBe

Sant Feliu de Llobregat, Pare 1.975
Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat
Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat
Fem-nos amb el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.
Necessitem la vostra col·laboració
Font: AHCB

A finals de 1978 es va fundar el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.

Ignasi Riera i Manuel Campo a la plenària del Congrés de Cultura Catalana al Pavelló de les Aigües de Cornellà, 1975.
Font: AHCB

Moviment feminista

Les Jornades Catalanes de la Dona de maig de 1976 van significar l'eclosió del moviment feminista. A partir d'aquella data es van fundar arreu de Catalunya multitud d'associacions, coordinadores i grups de dones que van estendre i popularitzar la lluita feminista. La sexualitat era tabú per al règim i les víctimes principals del desconeixement i la ignorància eren les dones. Per això el primer moviment feminista va incidir en reivindicacions relacionades amb l'educació sexual i els drets al divorci i a l'avortament.

Font: Arxiu privat de Pilar Bacat

Les Jornades Catalanes de la Dona es van celebrar el mes de maig de 1976 a Barcelona.
Font: AHL

Anticonceptius per no avortar, avortament per no morir

Propaganda electoral del PSUC amb les reivindicacions feministes. Juny de 1977.
Font: Arxiu privat de Pilar Bacat

El Pe de dones del PSUC del Baix Llobregat a Sant Boi. L'octubre de 1977. La tesis està formada per Isabel Aurión (responsable comarcal), Carolina Cuartielles, Maria Fernández (Sant Feliu), Pilar Bacat (Sant Boi), Marcel Pelegrí i Pilar Bacat (Llobregat).
Font: Arxiu privat de Pilar Bacat

Sexualitat no és maternitat

Manifestació a favor del divorci a Sant Ildefons de Cornellà, 2 de juliol de 1979.
Font: Fotografia Mario Gomez, arxiu privat Pilar Bacat

El 2 de gener de 1979 se celebrava la I Jornades de la Dona del Baix Llobregat a Sant Boi.
Font: Arxiu privat de Pilar Bacat

Festa Fem nostre la vil·ledesa sexuada. Cornellà, 5 de juliol de 1980. Fotografies Mario Gomez, arxiu privat Pilar Bacat.

Producció:
Amb el suport de:
Ajuntament de Sant Llorenç